

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Nr 10 |

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

Redaktion: Styringsgatan 1, Stockholm. - Tel. 60 63 08. - Postgiro 4870.

Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1942

24 årgången

Brandchefernas på landsbygden luftskyddsuppgifter.

Som bekant finnas bestämmelser utfärdade angående luftskyddets planläggning och genomförande inom viktigare eller mera utsatta samhällen, allt efter sin betydelse benämnda luftskyddsorter, luftskyddsplatser eller luftskyddsföremål. För ort eller kommun i övrigt finnas praktiskt taget inga i lag stadgade bestämmelser. I luftskyddskungörelsen av den 13. april 1940, § 6, står endast: "Med anledning av de anvisningar, som utfärdas av luftskyddsinspektionen, och under hänsynstagande av lokala förhållanden skall länsstyrelse för varje luftskyddsområde, efter luftskyddschefens hörande, bestämma den huvudsakliga omfattningen av luftskyddets planläggning samt meddela erforderliga föreskrifter beträffande planlägningsarbetets bedrivande".

I luftskyddsinspektionens allmänna anvisningar nr 1 "Planläggning och organisation av det civila luftskyddet" står å sidan 7: "För samtliga luftskyddsområden i sin helhet (alltså även för icke klassindelade orter och landsbygden) gäller, att belyningsinskränkning skall förberedas".

Det ankommer alltså på luftskyddschefens gottfinnande, huruvida åtgärder utöver mörkläggningskola verkställas inom i denna artikel berörda orter. Luftskyddscheferna i landsorten, d. v. s. landsfiskalerna, ha emellertid genom luftskyddets tillkomst erhållit så stor arbetsbörda, att man ingalunda kan klandra dem, om de för områden utom de särskilt angivna underlåtit att i detalj planlägga ej direkt anfallda grenar av luftskyddet.

Att landsbygden och mindre betydande orter icke kunna känna sig säkra för skadegörelse under krig är dock tydligt. Genom stridshandlingar i närheten eller enbart genom militära förbands eller förråds tillfälliga eller permanenta förläggning i orten ävensom genom transporters passage genom densamma, uppstå risker för varje kommun inom landet. Statsmakterna ha också beaktat detta, bl. a. genom att till kommuner och samhällen gratis eller till reducerat pris utdela motorsprutor och genom att anvisa medel för brandkärers organisation och utbildning.

Att just brandväsendet i första hand kommit i åtanke, beror på flera omständigheter. Stridshandlingen i våra dagar går i hög grad ut på eldanstiften. Brandens verkan är icke ögonblicklig i likhet med verkan vid sprängning, utan successiv, och det finnes alltså möjligheter till brandskadans begränsning. Eldsläckning har därför blivit ett viktigt försvarsmedel. Brandkåren har redan i fred av ålder ansetts som en katastrofkår. Den har dessutom i många samhällen varit det enda fredsorgan, på vilket luftskyddet kunnat byggas upp. Det är därför ej underligt, att där brandkår funnits, denna och framför allt dess chef fått sig anförtrodd uppdraget att organisera luftskyddet med kåren som en beredskapskår för alla grenar eller i varje fall som en stomme för det hela. Från den allmänna regeln, att en befälhavare inom luftskyddet ej bör ha dubbla uppgifter, har också luftskyddsinspektionen själv avvikit genom att lämna anvisning om brandchefens i mindre samhällen lämplighet som luftskyddets ledare, d. v. s. luftskyddschefens ställföreträdare inom orten. I de flesta fall får man nog också tacksamt erkänna, att brandchefen och övrig brandpersonal fyllt sin ofta svåra uppgift med den äran.

Detta erkännande gäller framför

allt orter, där brandförsvaret redan förut varit ordnat. Även å många platser, där först efter krigets utbrott genom luftskyddsinspektionens förmedling motorspruta erhållits, har gåvan väl förvaltats i det här uppsatts och utbildats, slang och övrig redskap anskaffats, vatten för eldsläckning tillgodsetts o. s. v. Men tyvärr icke överallt. Inom alltför många kommuner har motorspruta begärts och mottagits, men i övrigt intet eller alltför litet åtgjorts. Vid inspektion finner man ännu år efter sprutans mottagande ej sällan, att såväl brandchef som övrig släckningspersonal ej utsetts eller övats, att endast 50 m. slang inköpts, att vattentillgångar ej ordnats. De anförda skälen till dessa förhållanden äro många. Kommunalmyndigheterna ha utsett en kommitté, som av brist på påstötningar slöt till, myndigheterna ha ej velat anslå medel till inköp, folk vill inte åtaga sig uppdraget som brandmän, sprutan fungerar ej eller vatten saknas o. s. v. Men ingenting eller i varje fall ej tillräckligt har åtgjorts för att afhjälpa bristerna. Sådant är — milt uttryckt — ansvarslöst handlat.

Vem bär ansvaret i ett sådant fall? Finnes brandchef utsedd, faller i första hand anmärkningen på honom. Men kommunens representanter gå ej heller fria från klander och av dem i främsta rummet kommunalstämmans eller, där sådan finnes, kommunalfullmäktiges ordförande, som valts för och åtagit sig att tillvarata kommunens intressen och som i detta fall vanligen undertecknat förbindelsen till luftskyddsinspektionen beträffande sprutan. Det vore önskligt, att dessa rader komme under vederbörandes ögon. Det kanske rent av blir nödvändigt, att luftskyddsinspektionen återtager någon spruta, där alltför stor liknoidhet visats, för att statuera ett varnande exempel.

Vad bör nu åtgöras inom en kommun? I första hand bör en brandchef väljas. Härtill skall utses en man med intresse och energi. Visserligen bör han inte som regel inneha andra luftskyddsbefattningar, men skäl till undantag kunna finnas. Hellre än att till brandchef taga en olämplig person, bör väljas en duktig karl, även om han i krig skulle behöva släppa uppdraget. Hans uppgift blir att organisera kåren och utbilda personalen, främst då en lämplig ställföreträdare för sig själv.

Personalen skall bo så nära redskapens förvaringsplats som möjligt, så att samling snabbt kan ske. Vid brist på män (värnpliktiga och hemvärnsmän böra bl. a. icke ingå) måste pojkar i 16—19 års ålder samt kvinnor utses. Man tycks på de flesta håll icke ha klart för sig, att kvinnor icke blott äro lämpliga för brandkårstjänst utan även kunna uttagas på laglig väg enligt lagen om förfoganderätt för luftskyddets behov (av den 31. mars 1938), när "behovet av personal icke kan på tillfredsställande sätt fyllas". Man har endast att hos luftskyddschefen begära, att vederbörande uttages. Därmed följer även skyldighet att infinna sig till övningar. Till dessa måste emellertid kallas så, att det vid uraktlåtenhet att infinna sig kan ledas i bevis, att vederbörande kallats. Skriftlig kallelselista, som får kvitteras, är lämpligast. Bortovaro utan laga förfall, anmäles till landsfiskalen, som sköter resten.

Vid mindre förhållanden torde det vara bäst, att låta kåren bli en beredskapskår utan indelning för olika tjänster. Vid större däremot kan en dylik indelning lämpligen ske.

Följande synpunkter på tjänsten taga visserligen främst sikte på krigsförhållanden, men kunna även i de flesta fall gälla i fred, framför allt under nu rådande luftskyddstillstånd.

Alarmering.

Denna lämnar även på i övrigt väl organiserade kårer ej sällan en del övrigt att önska. Trycklufttyfon eller elektrisk siren äro vanliga sätt, likaså larmhorn eller visselpipa i glasskåp på erforderliga ställen. Finnes fabrikspipa, bör sådan utnyttjas genom överenskommen signal. Kyrkklockorna böra kunna utnyttjas för klämtning genom att en lina från kläppen hänges utanför tornets vägg. Där telefonstation finnes i samhället, bör avtal göras med telefonisten att utlösa befintligt larmsystem eller att kalla på telefon åtminstone vissa personer. I nödfall får uppbyggarsystem såsom vid alarmering till skogsbrandsläckning tillgripas. Samma uppbyggare kunna användas och därtill böra uttagas ungdomar med cyklar och telefon i hemmen. Äldre personer böra sparas för andra uppgifter. Flera alarmeringssätt kunna lämpligen komplettera varandra.

Under luftskyddstillstånd bör befintligt larmsystem kunna användas även för givande av flyglarm. Meddelande av dylikt till samhället kan ofta ske — genom luftskyddschefens förmedling — från telefonstation, järnvägsstation, luftbevakningsstation eller möjligen direkt från luftskyddschefen till lämplig person, som då har att utlösa larmet till brandkår och innevånare i övrigt.

Brandkårens *transportfråga* torde i de flesta fall kunna ordnas med bil, antingen med i trafik varande eller med avregistrerad sådan. Dess uppställningsplats bör vara i närheten av redskapen. För avregistrerad bil, som endast användes för brandkårens behov (även vid övningar), behöver skatt ej erläggas, ej heller försäkring, om kommunen står riskerna. Det är dock lämpligt, att hålla fordonet försäkrat, ävensom att till luftskyddschefen (för vidare befordran

till länsstyrelsen) anmäla, att avregistrerad bil står till brandkårens disposition. Vid brist på bilar kan materielen transporterats å transportcyklar eller t. o. m. vanliga cyklar och personalen själv bör givetvis vara cykelberiden. Även en liten motorspruta kan med litet fyndighet ordnas för bogsering efter en eller flera cyklar.

Vattentillgångar.

Utän vattentillgång är motorspruta av intet värde. Principen på landet bör vara den, att kommunen svarar för brandkåren men det enskilda samhället eller gårdsägaren för vattentillgången på stället. Kan en lantbrukare gräva diken med eget folk, bör han också på samma sätt och utan större kostnad kunna åstadkomma en damm vid en bäck, ett dike eller i vattensjuk mark. Mellan eldsvådorna kan den bli en bra ankdamn, varför arbetet ej är bortkastat. Det är fel att tro, att det för eldsläckning erfordras sjöar. Om brandkåren bara vill lära sig en smula släckningsfiness och vattentaget ligger nära eldstället, räcker även relativt små vattentag — märk väl även för stora sprutor. Det är icke sprutans kapacitet, som bestämmer vattenåtgången, utan släckningsledaren och strålförarna.

Om brandstodsbolagen vid sina brandsyner ville låta även vattentillgångarna bli föremål för undersökning och vid behov anmärkning och eventuellt låta bristfälliga sådana medföra premieförhöjning, skulle vattenfrågan snart föras avsevärt närmare sin lösning.

En brandkår, som tillika är beredskapskår, får emellertid även andra uppgifter, som sålunda brandchefen bör förbereda. Till dessa hör framför allt *röjnings- och räddningstjänsten*. Någon praktisk utbildning härutinnan torde knappast gå att åstadkomma eller ens vara nödvändig. På landet står

väl ingen främmande för uppgiften att hantera de verktyg, som kunna komma i fråga. Däremot bör brandchefen undersöka, var de kunna erhållas (i gårdar, butiker, hos hantverkare) samt framför allt tänka sig in i, hur personalen skall ledas. Ty vid behov finnas nog villiga armar, men på deras ledande beror det, om resultatet skall bli av värde. Diskussion av frågan om byggmästare eller lämplig hantverkare torde löna sig.

Sjukvård.

I regel torde sjukvården vara den luftskyddsdetalj, som för närvarande är bäst ordnad på landsbygden tack vare Röda-korsföreningar. Extra hjälpplatser ha nämligen framtungits av hemvärnets behov och dessa kunna åtminstone i nödfall lämna även civilbefolkningen den första hjälpen, d. v. s. ett enkelt förband och vila. Där emot kan hjälp med de skadades avtransport sannolikt komma att begäras av en beredskapskår, och för denna detalj bör brandkåren följaktligen vara förberedd. Brandkårens bil — om sådan finnes — bör kunna ordnas för sjuktransport. Består den av en lastbil, är saken enkel. Med en specialbyggd brandbil bör vidtagas sådan förändring, att en eller flera bärar kunna uppställas på densamma. Bärar böra finnas. De kunna lämpligen tillverkas i skolslöjden efter hemvärnets modell och en anordning för deras fäste å cyklar bör en smed kunna åstadkomma — också efter hemvärnets modell eller efter bild, som luftskyddschefen kan ställa till förfogande. Övning i transports verkställande är emellertid nödvändig.

Mörkläggnig.

Mörkläggnig är såsom redan nämnts den gren av luftskyddet, som ovillkorligen skall gälla även för landsbygden. Eftersom mörk-

läggning redan varit anbefalld i alla delar av landet och följaktligen övats, kan brandchefens ev. befattning härmed beräknas inskränka sig till kontroll.

Hjälpperksamhet.

Redan i fred har man förutsett och förberett behovet av släckningshjälp samhällena emellan och enhetlighet beträffande redskap och utbildning är ett led i denna strävan. Under krig kommer hjälpperksamheten på alla områden att bli av ännu större betydelse genom att vissa samhällen bli utsatta för katastrofartad skadeföreelse, medan samtidigt andra närliggande kunna beräknas ej alls bli berörda. En god planläggning för hjälpperksamheten är därför nödvändig.

Som bekant skall vid krig ledandet av det civila luftskyddet (med undantag av hemskyddet och ordningstjänsten) överföras från länsstyrelsen till militär befälhavare, nämligen försvarsområdesbefälhavaren, inom vilkens stab en särskild tjänsteman, t. v. hemortsförsvarsassistenten eller "hofas" (ej att förväxla med länsstyrelsens försvarsassistent) svarar för samverkan dels mellan det civila luftskyddets organ (bl. a. brandkårerna), dels ock mellan dessa och de militära förbanden. Hjälper skall således begäras hos hofas, som efter försvarsområdesbefälhavarens anvisningar dirigerar tillgängliga hjälperorgan efter behov och möjligheter. Meddelanden till hofas böra gå genom vederbörande luftskyddschef, som vidarebefordrar dem. På detta sätt erhåller även luftskyddschefen orientering om läget inom sitt luftskyddsområde och kan ev. själv ordna hjälp med där befintliga enheter. Endast i nödfall bör hänvändelse ske direkt till hofas för att ej i onödan belasta telefonlinjerna.

Man måste emellertid förutse, att telefonförbindelserna vid ett anfall dels skadas, dels trots allt

— särskilt på interurbanlinjerna — bli överbelastade, så att nämnda instanser icke kunna nås. Under sådana förhållanden måste brandchefen själv skaffa hjälp direkt från kringliggande kommuner, i första hand pr telefon, om denna fungerar, eljest genom bud pr bil eller mera troligt pr cykel. Detta förutsätter, att brandchefen "kartlagt" möjligheterna för hjälps erhållande. Inom vissa försvarsområden har hofas eller brandkonsulenten verkställt en blockindelning med förteckning över brandkårens styrkeförhållanden (antal släckningsavdelningar med motorspruta inom kommunala brandkårer och i vissa fall industribrandkårer), brandchefernas namn, adress och telefon m. m. Är detta icke gjort, bör brandchefen själv upprätta sådan förteckning.

Men detta räcker icke. Om egen telefonstation skadats, måste han ha reda på, var närmaste telefonapparat på annan telefonstation är belägen. Vidare bör efterhöras, i vad mån i närheten ev. befintlig järnvägstelefon, luftbevakningsstations eller militära förbands telefoner och möjligen även radio kunna få disponeras.

Nödgas brandchefen kalla genom bud, måste ordonnansen känna ej blott i vilket samhälle utan även i vilket hus brandchefen bor eller brandkåren kan kallas. Han måste alltså personligen ha varit på besök därstädes för att även under mörker och nervösa förhållanden kunna hitta kortaste vägen. Rapportövningar till alla tänkbara kårer måste ordnas tid efter annan.

På emellertid brandkårshjälp icke under alla förhållanden eller förest efter avsevärd tid kan påräknas, måste brandchefen också göra klart för sig, var annan hjälp eller åtminstone handräckning står att få. Hemskydden, om sådana organiserats, böra väl i första hand komma i åtanke, liksom ev. industribrandkårer.

Hemvärn är väl nu organiserat inom alla kommuner. På många håll har undervisning i eldsläckning ingått i dess utbildning och bör i annat fall ordnas. Här kan möjligen hjälp påräknas. Hemvärdet bör för övrigt, liksom brandkärorna, inrikta sig på att bli en allmän beredskapskår med möjlighet att biträda även vid andra än rent militära uppgifter.

I orten förlagda militära förband skola icke förbises. Enligt såväl militär som civil sida utfärdade order skall vid militärförbands förläggning inom en ort förbindelse snarast sökas mellan förbandets chef och bl. a. brandchef och brandfogde och ömsesidig hjälp skall vid behov lämnas. Denna förbindelse med utbytande av adresser, telefonnummer m. m. är synnerligen viktig och får ej heller glömmas av nämnda civila befattningshavare. Tyvärr tycks ordern icke överallt vara känd av dessa.

I brandfogdar, vice brandfogdar och förmän, vilka numera i regel fått utbildning, bör en god hjälp kunna erhållas, därest de icke samtidigt erhållit uppgifter att lösa på sitt eget område, vilket naturligtvis även gäller övriga nämnda förband.

Eftersom brandchefen enligt det föreliggande förslaget till ny brandlag även blir högste chef för skogsbrandskyddet inom kommunen, må ett par synpunkter på detta framhållas. Enligt denna lag bli alla arbetsföra såväl män som kvinnor mellan 16 och 70 år släckningsskyldiga. (Detta gäller för övrigt även vid brand i bebyggelse.) På en del håll har man varit tveksam, huruvida bestämmelsen berör även hemvärnsmän. Så är emellertid förhållandet, såvida icke hemvärdet samtidigt fått sig militär uppgift förelagd, i vilket fall denna senare går före.

Hemvärnsmännen skola alltså som regel infinna sig liksom övriga släckningsskyldiga vid uppåd el-

ler på ev. överenskommen signal (exempelvis klämtning). Enligt min åsikt har hemvärdet med sin redan på förhand verkställda indelning i förband, med utsedda befälhavare, klara orderlinjer o. s. v. en alldeles för god organisation för att brytas sönder för ny tillfällig indelning. Brandfogden bör i stället söka utnyttja hemvärdet såsom förband. Detta bör tillgå på följande sätt. Efter överenskommelse med hemvärnsbefälhavaren inom kommunen (hemvärnsområdesbefälhavare, plutonchef, gruppchef) samlas vid uppåd hemvärnsmännen för sig på samlingsplatsen, om möjligt i uniform (de äldre överdragsuniformerna, ev. endast mössa, armbindel el. dyl.) för underlåtande av sammanhållning, igenkänning o. s. v. samt om möjligt med utdelade kartor och kompasser. Brandfogden använder dem för insättning på platser, som äro svåra att hitta till, för spaning eller för rapporttjänst, med ett ord för sådana uppgifter, som kräva särskilda kvalifikationer och vilka just hemvärnsmännen genom sin organisation och utbildning äro lämpade för. De böra alltså icke delas upp en här och en där till de olika förmännen. Detta förutsätter emellertid, att allt på förhand organiserats, att såväl skogsbrandförmännen som hemvärnsmännen underrättats härom, samt att dessa senare fått klart för sig, att de härigenom icke skola ha högre ersättning för skogseldsläckning än andra släckningsskyldiga. För närvarande råder nämligen olika ersättningsgrunder för släckningsskyldiga i allmänhet och för hemvärdet, om detta såsom förband samlas och tages i anspråk.

Svarar brandchefen jämväl för andra luftskyddets grenar såsom röjnings-, sjuktransport-, indikeringsstjänst o. s. v., vilket han på landsbygden vanligen blir nödsakad göra, gäller naturligtvis vad ovan sagts om hans orientering

och samband med kringliggande släckningsavdelningar även beträffande organisationer tillhörande dessa tjänstegrenar. Råkar han ha tjänstegrenschefer, tillkomma uppgifterna självfallet i första hand dessa.

Inom kommuner, som ännu ej erhållit motorspruta och brandkärsorganisation, bör man av denna anledning icke enbart lita till ev. hjälp från kringliggande kårer. Med en smula företagsamhet kan utan egentlig kostnad ett visst brandförsvaret ändå åstadkommas. Inom varenda kommun finnes säkerligen dels en eller flera handkraftsprutor (kyrkspruta), dels handsprutor (tyvärr i regel kemiska men även assurancesprutor, ev. den utmärkta och billiga hemskyddssprutan med 5 m. lång slang och hink). Med tillhjälp av ett flertal sådana, rätt insatta (d. v. s. åtminstone beträffande de kemiska undan för undan, enär eljest alla äro slut på en gång), torde i varje fall en inomhusbrand ofta kunna helt släckas eller åtminstone hållas nere och vid större brand (övertändning) kringliggande byggnader kunna skyddas, tills släckningshjälp med tyngre redskap hinner kallas och ingripa. Men för att detta skall lyckas, måste organisation finnas klar, innan det brinner, och bestämd person leda arbetet.

Finnes ej brandchef, bör sådan utses eller brandfogden förordnas som ledare jämväl vid brand i byggnader. Även i övrigt utnyttjar man skogseldsläckningens organisation beträffande befäl, uppbyggnad o. s. v. Kommunens myndigheter fatta beslut härom, ävensom om att vid uppåd alla arbetsföra med all innehavd släckningsredskap omedelbart (på cyklar) skola begiva sig till eldstället och träda under brandfogdens befäl, vilket allt kungöres.

Övningar i dylik uppbyggnad, samling, hanterande av sprutorna, instruktion, samt kontroll att red-

skapen är funktionsdugliga, måste tid efter annan hållas. Är en sådan organisation kungjord, gäller samma skyldighet att inställa sig som vid skogsbrand. Uteblivande utan laga förfall meddelas landsfiskalen, som beivrar förseelsen i laga ordning.

Ytterligare en sak måste verkställas. Handkraftsprutorna äro merendels försedda med en endast 8 à 10 meter lång slang, ibland även med för grova strålrörsmunstycken. Slangen bör vara minst 30, helst 50 meter lång och munstycket c:a 8 mm. i diameter. Vid för stort munstycke kan det i nödfall igenfyllas med tenn och därefter uppborras till angiven storlek. Handkraftsprutorna äro, om folk till pumpning och vattenlangning finnes och det hela väl organiseras på eldstället, alldeles utmärkta redskap.

Ovan skisserade organisation bör icke allenast vara en krigsföreteelse utan lika viktig att ha ordnad för fredsbud och bör förekomma åtminstone som reserv överallt på landsbygden, även där brandkår med motorspruta finnes, särskilt där denna är placerad på större avstånd.

Som avslutning skulle jag vilja säga ytterligare några ord om ansvaret för kommunens säkerhet. Som nämnts, anser jag detta påvåla dess valda representanter, först och främst då kommunalstämmans eller -fullmäktiges ordförande. Han bör icke inskränka sin verksamhet till att utse en kommitté för de olika uppgifterna, utan också tid efter annan kontrollera, att något verkligen blir gjort. Han är ansvarig härför inför kommunens innevånare.

Jag skulle vilja föreslå honom eller möjligen brandchefen att under nuvarande orotstid då och då sammankalla de ledande inom socknens hemortsförsvaret, sålunda bl. a. brandchef, brandfogde, inkvarteringsnämndens ordförande (inkvar-

teringsnämnd skall finnas inom varje kommun, ev. tjänstgör kommunalnämnden som sådan), representanter för lottaorganisation, Röda-korset o. s. v. till en kopp kaffe (= surrogat!) på ett kafé, i skolan eller annan lämplig lokal. Givetvis betalar var och en för sig eller medför sitt kaffebröd i tider som dessa. Där talas, bara talas luftskydd, utan ordförande och gärna utan på förhand uppgjort program. Den ena frågan ger den andra och man kan vara övertygad om, att en hel del intressanta ämnen komma på tal. Framställ en svår situation inom samhället och diskutera, hur man skulle förfara därvid. Det skulle förvåna, om det första sammanträffandet också bleve det sista. Men någon måsta taga initiativet och denne någon är *Ni*, herr

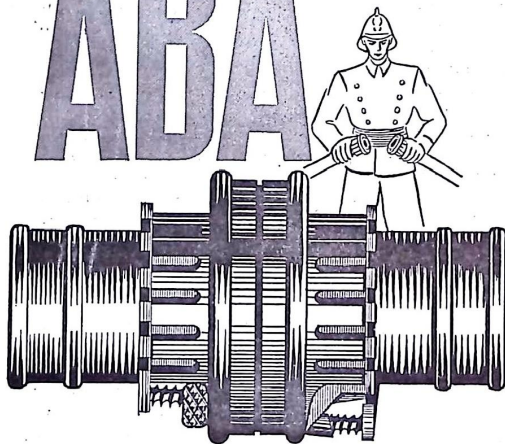
kommunalordförande eller herr brandchef.

Men det hastar. Det skenbara lugn, som någon tid rätt omkring oss, får icke invagga oss i säkerhet eller leda till bekväm överksamhet. Se på världen i allmänhet och våra grannfolk i synnerhet. Mot slutet av ett krig bli de stridande ofta desperata och ju längre kriget fortgår, desto större blir faran för oss. Väl rustade och uppfyllda av energi och intresse, kunna vi vinna ett eventuellt krig, och genom spioners och femtekolonnars (och sådana finnas alltid) rapporter till sina uppdragsgivare kunna vi kanske undgå det. Och detta skall vara vårt mål. Handla alltså, men ej i nästa vecka utan i dag.

Curt Bergström.

ABA

normalkopplingar

Patenterade och tillverkade av oss sedan 1896 och i lagen av den 6 juni 1918 föreskrivna brandväsendet. Utföras i speciallegering och förses med stötkant, som gör dem särskilt motståndskraftiga. Varje koppling provas i lagenliga stålmallar och garanteras vara absolut lika, så att de passa till varandra — äldre såväl som nyare — även till SMS 1150. ABA ingjutet i varje del är lagenligt originalfabrikat.

Genom rationaliserad tillverkning kunna priserna hållas låga.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN AB

VERKSTÄDER I STOCKHOLM OCH WATTHOLM A.

E. BERGSTRÖM
SCHEELEGAT, 28 - STHLM

Kungl. Hovleverantör.

Brandkårens arbete under den kalla årstiden.

Nu gör vintern åter sitt inträde i nordanland och då börja på nytt besvärligheterna för brandkåren och särskilt för de brandkärer i södra Sverige, som endast temporärt få känna på kung Bores påhälsning. Förra året var vintern som bekant ganska kraftig i södra delen av vårt land, och det är alldeles givet, att detta orsakade trassel för de kärer, som inte voro vana vid låga temperaturer, och tidsningsnotiserna skvallrade om frusna slangar m. m.

Vad nu de låga temperaturerna beträffa, är det, om man ser till människans förmåga att uthärda, nog så, att exempelvis 25° kyla mycket väl kan fördragas av den som är van, och isynnerhet om luften är hög och torr. Emellertid torde luften inte vara så värst torr på exempelvis västkusten, även om det är 25° kallt, och då fryser man betydligt mera än om det vore 35° med hög torr luft. Får dessutom vinden spela fritt såsom över de skånska vidderna, ja då kan man tala om kyla. Dessbättre tillhör dessa låga temperaturer i dessa trakter undantagen, men just därför kan det kanske vara av intresse att taga del av erfarenheterna från de områden, där kylan städse tvingar till större beredskap såsom i Väster- och Norrbotten.

Fordonen.

Tidpunkten då fordonen utrustas för vinterbruk blir i allmänhet då den första snön faller. Då framtagas snökedjorna, som sedan våren legat reparerade och färdiga, och sättas på, då snödjupet blivit omkring 15 cm. De få efter påsättningen oftast ligga på till våren,

ty snön smälter mycket sällan bort under vintern utan ligger kvar till våren utan avbrott. Montering av snökedjor får ofta göras sent på kvällen eller mitt i natten, om ett oförmodat starkt snöfall inträffar. Stiger snödjupet mera än 15 cm. är det motorplogarnas tur att börja plogningen för att hålla gatorna och vägarna framkomliga. De första 10—15 cm. snö erfordras för att bilda underlag för plogarna. Men mer får det inte bli, om inte vid snösmältningen gatorna skola förvandlas till svårframkomlig is-sörja. Det är därför kanske nödvändigt vid ihållande snöfall, att plogarna gå oavbrutet såväl natt som dag.

Varje fordon (motorspruta) skall ha den tunna vinteroljan i vevhuset. Kylarskydd monteras och i kylarvattnet blandas sprit. Snöskyffel och isbill jämte isborr lägges på varje fordon jämte en burk carbid för tining av brandposter. Medar äro mycket bra och nödvändiga för bogserbara sprutor, om de skola föras på icke plogad väg, vilket ofta blir fallet.

Motorsprutorna.

Först tillses att motorsprutan inte innehåller vatten sedan tidigare körning utan noga avtappas. På de pumpar, som ha vattenringpump med fyllning från trattmagasin, hålles sprit i vattnet för att hindra frysning. Kylarvätska av annat slag kan också användas, men för min del anser jag rödsprit vara bäst och billigast. En plåtflaska med eter lägges i verktygslådan jämte trassel och en flaska med bensin. Dessutom hänges en isbill eller isborr på sprutan.

ERFARENHET- ANSVAR

Sedan mer än 80 år ha
Jonsereds fabriker försett
det ständigt växande sven-
ska brandväsendet med

BRANDSLANGAR

Vi känna vårt ansvar inför brandmännen i
allt Sveriges land och skola icke lämna någon
möda ospard för att bibehålla det förtroende,
som genom årtionden kommit oss till del.

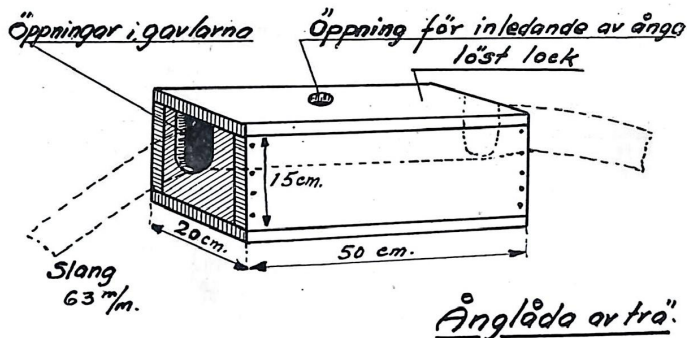
ÖVER 80 ÅRS ERFARENHET —
ALLTJÄMT ÖÖVERTRÄFFADE

Jonsereds

Företaget grundat 1833

Förvaras sprutan i varmgarage, vilket är bäst, torde den i de flesta fall starta utan krångel, men annars snapsas den, genom att eter hälls i cylindrarna, sedan tändstiften bortskruvats. Dessa senare avtorkas, om de blivit fuktiga, mycket noga. Trasselsuddarna dränkta i bensin kunna användas för tening av rör, som frusit, eller för torkning av tändstiften. Vid prov har jag dock funnit, att om sprutan är torr och eventuellt snapsad med eter vid uppställandet kan den oftast startas utan besvär, även om den är nedkyld till låg utomhustemperatur.

tits ned så starkt, att motorns effekt var minimal. Kan man få upp vatten på sommaren, så är det lika enkelt på vintern, och det går för övrigt bättre, emedan förlusten genom kavitation blir mindre ju kallare vattnet är (se nedan under Vattnet). På vintern har man ofta den fördelen, att sprutan kan ställas direkt på isen, varigenom en liten sughöjd erhålles, som i sin tur medför väsentligt ökad vattenkapacitet hos sprutan. Man får inte låta sprutan stanna, sedan den kommit igång utan hellre låta vattnet gå tillspillo genom något uttag, ty vattnet skall vara i rörelse, och

Under den gångna vintern erfor jag vid flera tillfällen, att man lyckats starta motorn men inte fått vatten. Detta beror inte på vinterförhållandena, utan på bristande kunskap om skötsel av sprutan. Om motorn kommit igång, bör man kunna få vatten, om inte mekaniska fel finnes å pumpen. Vid ett tillfälle misslyckades en släckning, därför "att sprutan inte tålde vatten". Motorn fick man fart på, men så fort pumpen skulle börja arbeta med vatten, stannade den. En undersökning gav vid handen, vilket var förutsett, att det inte var fel på pumpen men väl på motorn. Det var en tvåtaktsmotor, som sli-

pumpen fryser fast på mycket kort tid, om den stannas i en kyla av under 15° och dessutom kan en ny start misslyckas.

Vattnet.

Att vintereldsläckningen blir besvärligare beror ju på vattnets förmåga att uppträda som is och snö, men knappast på den form av ämnet som kallas kallt vatten. Till mig har framställts förfrågan, huruvida särskilt kallt vatten skulle medföra några särskilda olägenheter vid sprutdriften eller annars. Jag måste svara, att så icke är fallet, ty så länge vattnet är i flytande form, måste det verka mera

släckande ju kallare det är, och vatten som är i rörelse någon kort minut i en slangledning, fryser inte. Vanligen är vattnet sällan kallare än 2—6° plus, och då man vet, att isbildningsvärmets är 80, måste relativt stark nedkylning ske snabbt, för att isbildning skall inträda. Som jag tidigare nämnt, är det lättare att suga upp kallt vatten, vilket synes av nedanstående tabell:

Sugförlusten i meter vattenpelare är:

vid 0°	0,063
" 10°	0,125
" 20°	0,236
" 100°	10,33

Härav framgår också, att 100° vatten inte kan sugas alls.

Brandposterna.

Mycket snö förorsakar främst att brandposterna bli svåra att hita, och stark kyla på barmark att de ofta frysa.

I en brandordning stod tidigare en bestämmelse, att brandposterna skulle hållas fria från is och snö, vilket endast var att rekommendera med avseende på isen, men inte ifråga om snön. Tvärtom skall brandpost på vintern vara täckt med 20—30 cm. lös snö, som hindrar kylan att tränga ned. Då plogning sker av gatorna, begraves ofta brandposterna under 1—2 meter höga snövallar, och det är då nödvändigt att skotta bort all snön och därefter åter fylla som ovan sagts. Härigenom utmärkes brandposten samtidigt effektivt genom avbrottet i snövännen.

Brandposterna skola emellertid provas i god tid på hösten, så att de äro täta och ej sönderfrusna. Detta tillgår så, att vattenverkets personal öppnar brandposten så mycket, att den spolas ren från grus o. dyl. och därefter stänges den. Sedan avtappningen stängts skall så mycket vatten stå kvar, att vattenytan står jäms med ständar-

rörets överkant. Skulle vattenytan härefter vilja stiga och brandposten flöda över, är brandposten icke tillräckligt tät i ventilen, varför den skall repareras. För att prova om ständarröret under gångna vintern frusit sönder eller spruckit, sättes ett brandposthuvud med stängda ventiler på ständarröret och vattentrycket släpps på. Är ständarröret sprucket eller annan skada förefinnes efter ventilen, visar detta sig genast.

Efter dessa prov länsas brandposten så, att den blir fullkomligt torr, varpå den är färdig för "vinterförvaring". Avtappningsventilen bör stå fullt öppen under vintern.

Tining av brandposter med carbid, varmvatten eller på annat sätt går jag inte in på här, då det redan skrivits så mycket förut i denna fråga. För att hindra brandposterna att frysa har här experimenterats med halmkuddar, och brandchefen i Boden säger sig förhindra fryssning genom att stoppa trumman full av starrhö. Emellertid hjälper ingen isolering, om tjälens går på djupet i marken vid sidan om brandposten, så att hela ventilen och avgreningsröret fryser. Då är det endast att tina oavbrutet, emedan tjälens för varje gång på nytt åstadkommer fryssning. Det enda, som hjälper, är att i fortsättningen lägga vattenledningen djupare.

Brandvakar.

Om dessa är inte mycket att säga och jag hänvisar till den i Brandkärstidskrift av mig tidigare beskrivna brandvaken med tunna. Visserligen har jag hört, att någon misslyckats med en sådan anordning, men då måste tunnan ha varit läck, eller också har någon annan felaktighet uppstått. Tunnan är bra.

Emellertid måste man ofta taga upp brandvakor var som helst och då skall man ha en isbill. Är isen

upptill 20—30 cm. tjock går det bra med enbart isbill, men är isen tjockare t. ex. 1 meter rekommenderas en kraftig isborr. Försök har här gjorts med dylika, och genom att borra tre hål vid sidan av varandra, d. v. s. i triangel, har snabba och bra isöppningar kunnat åstadkommas. Men isborren skall vara vass och utprovad. Vinterfiskare bruka vara goda rådgivare. Sedan vaken tagits upp, skall den lösa isen skummas bort.

Slangärna.

Med frusna slangar avser jag igenfrusna sådana. Under 16 år i Norrland vill jag endast erkänna frusna slangar i ett fall, och det berodde på att sprutan gått sönder och reparerades på platsen (ängspruta), och slangledningarna avglömdes. En slangledning fryser m. a. o. inte, om den skötes på rätt sätt, d. v. s. att vattnet alltid är i rörelse. Strålrör o. d. få därför under stark kyla aldrig stängas helt. Häng ut strålröret genom ett fönster och låt det rinna, om det är fara för vattenskador. Om man glömmer sig i detta avseende, inträffar frysning, och detta torde inte betyda alltför mycket, om det är en stadsbrandkår, som låter detta ske, emedan det oftast rör sig om korta slangledningar, och en ny slangledning lätt kan utläggas med hänsyn till medförd slang. Gäller det däremot en eldsläckning på landet med 400—600 meter långa ledningar, ställer sig ett slarv i berörda avseende betydligt dyrare. Ett fall, som visat sig inträffa ofta, är vattenavbrott på grund av att sprutan krånglar. I så fall skall åtgärd omedelbart vidtagas för slangledningens tömning t. ex. genom att vattnet från slangens tillåtes rinna ut genom ett ledigt sprututtag. Går det inte på detta sätt med hänsyn till lutningsförhållandena, måste erforderliga kopplingar brytas. Men rör i övrigt inte slangens. Den

na har genom vattnet blivit blöt utvändigt och fryser vid vattnets urtappande till ett stelt vävrör, som får ligga tills att vatten ånyo kan släppas på. Ju klenare slangdimensioner, som användas, ju känsligare för vattenstopp (stillastående vatten). Inte ens när slang skall rullas ihop, får vattnet stängas, innan flera man är klara att omedelbart börja rullningen och koppling skall brytas med vatten på slangens. Om slang efter slang på detta sätt hemtages från eldstället mot sprutan, bör den mesta slangens kunna rullas för transport. Har emellertid trots allt slangens frusit, får den inte brytas eller rullas. Den tinas om den skall biltransporteras på så många ställen, att den kan vikas till dragspelsform i en äng- eller vattenlåda (se fig.). Är det snötäckt mark, och frusen slang skall hemtransporteras, kan den, om det gäller kortare sträckor i nödfall få släpa efter en hästdragen släde. Slang, som är frusen (all slang blir detta vid hemtransport), lägges in i varmt rum för att tina, och innan dess får den inte röras. Skulle slangens vara igenfrusen, släppes efter tining ett svagt vattentryck på, så att isbitarna tryckas ut. Hjälpigt rullad slang kan läggas i bassäng med vatten (varm-) för tining.

Slangarmaturen.

Till vinterbruk lämpa sig inte invecklade konstruktioner med rörliga delar och små springor, där vattnet kan läcka ut i fria strålar. Sådana strålrör frysa ihop eller bli oanvändbara, sedan de doppats i snö. Stäng aldrig vattnet helt vid grenrör. Då fryser även detta ganska snart.

Plogning.

Härovan har jag redan talat om snöplogning för brandkårens framkomlighet och det är endast att tillägga, att särskild plogning ofta

måste utföras för att bereda brandkåren tillträde till brandvagnar o. dyl. såsom nedfartsvägar och uppställningsplatser.

Personalens klädsel.

Beträffande denna detalj är inte mycket att säga. I unga år hände det nog, att man ryckte ut med samma utrustning som på sommaren, men det är inte att rekommendera. Byxorna böra helst vara dubbla eller ännu bättre invändigt fordrade med flanell. Fotbeklädningen tjocka strumpor och läder- eller gummistövlar. Hjälmarna helt av metall böra undvikas, och nackkläder är utmärkt att ha. Ylletröja utanpå pyjamas är också nödvändigt och därpå uniformsrock och linnerock. Denna rock får emellertid inte vara för lång (ej över knäna), ty sedan den blivit stel av is, blir den i så fall till avsevärt hinder. Gummihandskar rekommenderas ej, även om yttervantar användas inuti. Läderhandskar med en fingervante av ylle inuti är bäst. På landsutryckningar och i övrigt där rökskyddstjänsten tillåter detta, rekommenderas yllehättorna,

som kapten Gillner lanserade, och som fått stor användning även för militärpersonal. Ett halsskydd i hjälmen, som vid behov kan dras ner över öronen, kan till viss del ersätta yllehuvan. I utryckningsbil för långa sträckor rekommenderas upplag av underkläder, för att personalen skall kunna göra ombyte före hemresa. Den heltäckta bilen kommer härvid också väl tillpass.

Allmänt.

Vad jag härövan anfört angående arbete vintertid har varit avsett att i samlad form påpeka små, men betydelsefulla detaljer. Tar man hänsyn till dessa, underlättas arbetet avsevärt och den osäkerhet vid utryckningar vintertid som kanhända förefinnes, kan vändas till säkerhet. Frusna slangar böra således inte få förekomma annat än i undantagsfall.

Sammanfattningsvis kan sägas, att besvärigheterna i stor utsträckning undvikas, om man följer nedanstående regel:

"Håll sprutan, vattnet och personalen i ständig rörelse".

Gösta L. Björn.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Gotlands läns Brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Brandchef *Carl Lindström*. Adr.: Visby. Tel. 331.

Ur redogörelse för verksamheten 1941.

Styrelsen har sedan årsmötet 1941 utgjorts av: Landshövding Erik Nylander, ordf., direktör K. A. Hall, Kräklingbo, v. ordf., direktör A. de Jounge, Slite, landsfiskal Justus Jakobson, Klintehamn, lantbrukare August Jacobs-

son, Havdhem, byggmästare Karl Stenström, Burgsvik, och brandchef Carl Lindström, Visby, med följande suppleanter: kamrer F. O. Olofsson, Slite, nämndeman Arvid Collberg, Föllingbo, folkskollärare Valter Karlsson,

Havdhem, och målare Reginald Olsson, Hemse.

Verkställande utskottet har bestått av landshövding Nylander, direktör Hall och brandchef Lindström, den sistnämnde tillika brandkonsulent samt styrelsens sekreterare och kassaförvaltare.

Styrelsen har under året sammanträtt en gång.

Förbundets årsmöte hölls å länsstyrelsens sessionsrum den 19. september.

Brandkonsulenten har i denna sin befattning besökt Hemse, Havdhems, Roma sockerfabriks, Slite, Slite cementfabriks, Gotlands kraftverks och Klintehamns brandkårer och varit i förbindelse med Färösunds och Ljugarns brandkårer pr telefon några gånger i och för överläggningar om brandmateriel. m. m.

Vidare har konsulenten besökt Burgsvik (Öja kommun) och Höröne kommun och företagit brandövningar, varvid nämnda kommuners frivilliga brandkårer anmält sitt inträde i riksförbundet och länsförbundet från och med år 1942.

För bildande av frivilliga brandkårer har konsulenten dessutom besökt följande kommuner:

Follingbo, Akeback, Roma, Dalhem, Bro, Stenkyrka, Lärbro, Rute, Hellvi, Boge, Gothem, Norrlanda, Kräklingbo, Guldrupe, Barling-

bo, Lokrume, Hablingbo och Rone. Vid dessa besök företogs inspektion av de motorsprutor, som nämnda kommuner fått sig tilldelade genom luftskyddsinspektionen, varvid fel konstaterades å fem stycken, som infördes till brandstationen i Visby, där felen avhjälpes. Till samtliga här nämnda kommuner utsände konsulenten den 29. juli cirkulärskrivelser med uppmaning till bildande av brandkårer; sådana skrivelser skickades jämväl till Anga, Burs, Buttle, Etelhem, Fleringe, Fole, Färö och Källunge. Vidare tillställdes 23 av nämnda kommuner den 28. november cirkulär med anmodan att snarast lämna meddelande, huru långt denna angelägenhet avancerat. Innan årets slut hava från ett tiotal kommuner inkommit svar, angivande deras inställning till ifrågakvarande spörsmål.

Verkställande utskottet har avgivit yttrande till länsstyrelsen över dels förslag till sotningstaxa för Slite köping,

dels brandskoleutredningens betänkande med förslag om inrättande av en statlig brandskola m. m.,

dels av kommunikationsdepartementet i skrivelse till länsstyrelsen framfört förslag om anordnande av utbildningskurser i brandtjänst för samvetsömma värnpliktiga.

Förbundets räkenskaper för år 1941 utvisa följande:

Behållning från år 1940 678: 68

Bidrag:

av Gotlands södra härads brandstodsför. 300:—

av Gotlands norra härads brandstodsför. 300:—

av nämnda brandstodsföreningar till olycksfallsförsäkringspremier resp. kr. 207:— och kr. 150:— 357:—

av Svenska Brandkärernas Riksförbund 500:—

av Brandförs.-föreningen Hjälpssamhet .. 50:—

1,507:—

Ränta å sparkasseräkning 21: 56

2,207: 24

Utgifter 1,393: 09

Behållning till år 1942 814: 15

2,207: 24

Örebro läns Brandkärsförbund.

Brandkonsulent: f. d. v. Brandchef A. W. Svensson, Örebro

Från konsulenten.

Arbetet inom förbundet har gått stadigt framåt, glädjande nog. Vid förra årsmötet voro femtio brandkårer och två brandskyddsföreningar anslutna till förbundet och vid det nyligen hållna årsmötet hade siffran stigit till sjuttio.

På grund av att antalet kårer under det senaste året snabbt ökat, har det varit förenat med svårigheter för konsulenten att nog ofta kunna besöka alla kårerna. Styrelsen beslöt därför att anordna tredagarskurser för brandbefäl. Detta sätt ansågs lämpligt för att i första hand kunna bibringa brandbefälet kännedom om materielens skötsel och handhavande så att var och en på sin ort kunde bättre öva respektive brandkår.

Under året har därför hållits tre kurser. Den första hölls i Askersund i slutet av maj, den andra i Lindesberg i början av juli och den tredje i Örebro. Kurserna voro ganska bra besökta, i Askersund 21, i Lindesberg 32 och vid kursen i Örebro 40 deltagare.

Dessa kurser hava omfattats med stort intresse av deltagarna, som efter varje kurs uttalat sin belåtenhet med att dylika kurser kommit till stånd. I regel behöver man en vecka för en dylik kurs, men det är svårt för en stor del av brandkårens befäl att så länge kunna taga ledigt från sitt dagliga arbete och dessutom lägger också förbundets ekonomi hinder i vägen. Önskligt vore givetvis att brandbefälet finge tillfälle att övervara en kurs vid brandskolan, men kommunerna vilja i regel ej ställa medel till förfogande för så pass lång kurs.

Länsförbundet avhöll den 26 sept. sitt ordinarie årsmöte som av-

slutning på instruktionskursen. Till årsmötet hade ej mindre än 74 ombud infunnit sig, det största antal hittills vid något årsmöte.

En särdeles vital fråga för förbundets verksamhet är naturligtvis ekonomien och mången gång har kassan vid årets slut varit nästan läns.

De anslagsbeviljande brandbolagen hava ställt sig förstående för förbundets arbete, men genom ökningen av kårens antal har också omkostnaderna stigit, varför man får hoppas att anslagen till kommande år bliva betydligt höjda.

Inom de olika kommunerna inom länet där brandkårer bildats har intresset för ett ordnat brandskydd varit stort, fastän undantag finnes ju. Så var förhållandet i en kommun inom vilken bildats tre frivilliga brandkårer. Kårerna begärde av kommunen anslag till årsavgifter till Riks- och Länsförbundet, men fick ett blankt avslag under motivering "då kommunen tidigare bekostat samtliga varande såväl ordinarie som vice brandfogdar kurser i Örebro och anse vi de frivilliga brandkårererna vara i sin bästa ordning och väl insatta i deras åligganden". Ja, argumenteringen kan ju diskuteras.

Emellertid ha dessa brandkårer på egen bekostnad ingått i Riks- och Länsförbundet.

En annan fråga som mycket gjort sig gällande är, beredande av vattentillgångar för eldsläckning. Inom ett flertal kommuner har inventering av vattentillgångar företagits och har härvid brandkonsulenten varit behjälplig. Att vatten för detta ändamål är behöfligt anser vederbörande allt för väl, men här kommer också den ekonomiska si-

dan av saken fram. Få vi ej bidrag av staten blir ofta frågan, få vi det så skola vi vidtaga de åtgärder som föreslås, men annars vet vi ej.

En del kommuner hava dock ordnat sin vattenfråga relativt bra och man får väl hoppas att även de övriga följa gott exempel.

Örebro läns Brandkärsförbund kan emellertid glädja sig åt att dess arbete krönt med framgång och vi hoppas att även i fortsättningen så skall bli fallet. Mycket arbete återstår dock innan brandväsendet inom länet kan anses betryggande.

MEDDELANDEN.

Sveriges Standardiseringskommissions årsredogörelse 1941

har nu utkommit och innehåller bl. a. en sammanfattning av det inhemska standardiseringsarbetets utveckling o. läge, vilken här återges.

Den stora betydelse som en riktigt genomförd standardisering har för landets näringsliv uppmärksammas inom allt vidare kretsar. Under nuvarande krisförhållanden är det naturligt att allt större uppmärksamhet fästes vid alla möjligheter att genom rationaliserings- och standardiseringsåtgärder spara både material och arbete för att förbilliga produktionen. Kommissionen har även med stor tillfredsställelse kunnat konstatera både statsmakternas samt den privata företagsamhetens ökade intresse för arbetena, vilket tagit sig uttryck i dels väsentligt ökat statsanslag, dels i stora ekonomiska bidrag från enskilda håll. Således har igångsättandet av det brett upplagda standardiseringsarbetet inom stål- och metallområdet helt finansierats av ett stort antal privatindustriella företag och sammanslutningar.

Med den nybildade organisationen Tekniska Nomenklaturcentralen (TNC) samarbetar kommissionen synnerligen intimt i syfte att bidra till att tekniska uttryck och benämningar bli så riktiga som möjligt.

Den internationella krisen har naturligt nog orsakat rubbningar i

kommissionens arbete. Således har samarbetet med andra länder icke kunnat äga rum i önskvärd omfattning och även inom det nationella arbetet ha avsevärda omläggningar måst göras. Verkställande ledamoten har under viss del av året tagits i anspråk för arbeten inom Sveriges Industriförbunds produktionskommitté.

Standardisering av emballage för konservindustrien har slutförts. Statens Industrikommission har fastställt, att all tillverkning av konservemballage skall vara av fastställd standard samt att licens för fabrikation av andra typer kan givas blott i undantagsfall.

Standardisering av kontorsmöbler har tagits upp på initiativ av Besparingsberedningen. Arbetet bedrivs i intim kontakt med en inom Byggnadsstyrelsen tillsatt kommitté, som har i uppdrag att utarbeta standard för kontorsmöbler till statliga organisationer.

En viktig fråga vid all standardisering är att göra resultaten kända för alla de som beröras av arbetet antingen som tillverkare eller som förbrukare av standardiserade varor. Genom artiklar i fackpressen samt genom föredrag inom olika föreningar och sammanslutningar söker kommissionen sprida kännedom om verksamheten samt skapa intresse för standardisering inom helt nya områden.

Meddelande från Trafikförsäkringsföreningen.

Bilförsäkring.

I maj månad vidtog Trafikförsäkringsanstaltens Tariffkommitté vissa ändringar i försäkringsbestämmelserna för det fall då en kommun önskar fullständig försäkring å sina brandkårsbilar att gälla vid utryckning till grannkommun eller enskilt företag eller om grannkommunen resp. det enskilda företaget önskar erhålla motsvarande skydd för dessa bilar. Dessa bestämmelser ha numera följande lydelse:

Försäkring ordnas för varje kommun resp. företag, och premie och tilläggspremie per kommun resp. företag utgå enligt följande:

Minimipremien för år utgör kr. 10:— oberoende av fordonens värde och oavsett antalet fordon. För varje utryckning under försäkringsåret utgår en tilläggspremie av kr. 25:— och denna tilläggspremie regleras efter utgången av varje försäkringsår.

Sådan för kommun resp. enskilt företag tecknad försäkring gäller i avseende på vagnskade-, brand- och stöldförsäkring även för sådant fordon, som av brandkår enligt avtal med fordonets ägare brukas vid utryckningar.

Höjdrabatts-, specialrabatts-, korttidsberäknings- eller bonusbestämmelser få ej tillämpas.

Om överenskommelse träffas mellan flera än två kommuner resp. företag och samma brandkår, medges för varje kommun resp. företag rabatt å ovan nämnda tilläggspremier enligt följande: För 3 komm. resp. företag 10 % rabatt

" 4	"	"	"	15 %	"
" 5	"	"	"	20 %	"
" 6	"	"	"	25 %	"
" 7	"	"	"	30 %	"
" 8	"	"	"	35 %	"
" 9	"	"	"	40 %	"
" 10	"	"	"	45 %	"

Försäkringen tecknas åt vederbörande kommun resp. företag såsom "ombud för brandkår i egenskap av ägare till diverse brandkårsbilar".

I försäkringsbrevet skall införas:

"Denna försäkring omfattar med tillämpning av försäkringsvillkoren i övrigt endast sådan skada, som uppkommer under det att de försäkrade fordonen utrycka vid alarm för eldsvåda inom

(kommuns resp. företags namn) och gäller från det ögonblick fordonen utrycka från brandstation till dess desamma åter ryckt in. Vagnskadeförsäkringen omfattar jämväl ersättning för skada på grund av aselbrott genom körning å ojämn vägbana.

(Om försäkringen tecknas av annan kommun eller annat företag, införes följande:

"I vad försäkringen avser ansvarighetsförsäkring, inbegripes i försäkringen ansvarighet för skadestånd, som därvid kan åläggas i egenskap av ägare till försäkrat fordon.")

Premien erlägges i förskott med kr. 10:— pr år. För varje under försäkringsåret företagen utryckning skall en tilläggspremie av kr. 25:— pr utryckning erläggas i efterskott vid försäkringsårets slut."

Därest flera än två kommuner resp. företag träffa överenskommelse med samma brandkår, skall förenämnda villkor kompletteras med följande stycken:

"Enär överenskommelse med brandkåren om utryckning jämväl träffats med har å premien för denna försäkring medgivits en rabatt av %.

Skulle överenskommelsen med en eller flera kommuner resp. företag upphöra, skall anmälan härom göras och upphör rabatten eller nedsättes densamma från nästkommande premieförfallodag i enlighet med de bestämmelser, som vid tidpunkten ifråga tillämpas av försäkringsgivaren."

Maskinförsäkring.

I april beslöt Svenska Maskintarifföreningen, att brandspruta, som användes vid brandkårsutryckning utom hemorten, må maskinförsäkras på följande villkor:

Grundpremie: 5 kr. för varje försäkringsbrev gällande för en eller flera sprutor.

Tilläggspremie: 3 % dock minst 10 kr. för varje utryckning.

Självrisk: 50 kr. vid varje skada.

Dessutom har tidigare beslutats att i försäkringsbrev beträffande brandspruta skall införas ett särskilt villkor av följande lydelse:

"För försäkringen gäller, att, när den försäkrade sprutan ej är i bruk, skall allt vatten avtappas ur pump och motor. Sedan avtappningen skett, skall motorn under en halv minut köras med inkopplad evakueringspump."

Olycksfallsförsäkring.

I mars beslöt Tarifföreningen för olycksfalls- och sjukförsäkring nedsätta

minimipremien för kollektiv olycksfallsförsäkring åt brandkårspersonal, gällande endast vid utryckning utom eget område, från 50 resp. 25 kr. till 10 kr. i de fall där utryckning ej förekommit under året.

I juni beslöt föreningen beträffande nyssnämnda försäkring att vid enbar ambulansutryckning skulle noteras en premie av 5 kr. resp. 2:50 kr. för varje sådan utryckning.

Uppgifter rörande skogsbrandsläckningsmateriel önskas.

För att allsidigt utreda frågan om lämpliga redskap och metoder vid skogsbrandsläckning har skogsstyrelsen och luftskyddsinspektionen efter bemyndigande av Kungl. Maj:t tillkallat särskilt sakkunniga, vilka antagit namnet skogsbrandsläckningskommittén. En av kommitténs viktigaste uppgifter blir att undersöka och praktiskt prova de redskaps typer, vilka redan äro i bruk vid skogseldsläckning, dels för att utröna deras ändamålsenlighet och användbarhet under olika förhållanden, dels för att få uppslag till möjliga förbättringar.

Redskap, som böra bliva föremål för sådana prov, äro bl. a.:

Hand- och motordrivna vatten- och skumsprutor av olika storlekar samt för dessa avsedd armatur, transportanordningar och övrig utrustning.

Handredskap, huvudsakligen avsedda för anläggning av brandgator och andra slags säkringsbälten såsom röjningsyxor

och -knivar, ljungljar, spadar, hackor av olika slag, jordyxor och förhuggaryxor samt strilkannor och kärl för transport av vatten.

Kommittén har givetvis svårt att genom direkt hänvändelse nå alla dem, som konstruera eller tillverka redskap av här angivet och liknande slag. De som icke redan stå i kontakt med kommittén uppmanas därför på detta sätt att lämna uppgift och beskrivning på materiel, som lämpligen borde provas. (Provexemplar böra dock ej sändas förrän på särskild anmodan från kommittén.) Uppgifter om använda redskap mottagas även tacksamt från skogsmän, brandmän och andra, som syssla med skogsbrandsläckning.

Meddelanden kunna sändas under adr.: Skogsbrandsläckningskommittén, Vasagatan 12 V, Stockholm. Tel. 23 59 10.

Kommittén tackar på förhand alla välvilliga uppgiftslämnare.

NOTISER.

Dödsfall.

Brandchefen i Landskrona, *Nils Strandberg*, avled den 10. september 1942. Hans hälsa hade under det senaste året varit vacklande.

Brandchef Strandberg var född i Råå 1889. Största delen av sitt liv har han ägnat åt brandväsendet. Han anställdes vid Landskrona brandkår 1912, där han 1917 blev brandmästare, 1928 v. brandchef och utnämndes 1934 till brandchef.

Hans arbetsförmåga togs f. ö. i anspråk på skilda områden. Inom Västra Skånes Sjuktransportsällskap har han

nedlagt ett intresserat arbete och var föreståndare för Sällskapets ambulanser sedan 1923. Han tillhörde vidare styrelsen för stadens luftskyddsnämnd, Skånska Sjuktransportsällskapens Centralförening, Landskrona-kretsen av Röda korset, Landskrona Röda korskår m. fl.

Brandchef Strandberg erhöll 1938 Skånska Brandförsäkringsinrättningens medalj för nit och plikttröhet.

Varmt och ljusst skall den forne chefs minne bevaras av hans underlydande.

Bengt Lind.

Umeå stads brandväsen 1941.

Brandkåren har under året haft 77 utryckningar, därav för eldsvåda eller till-

bud därtill inom staden 29 gånger, utom staden 1, soteld 34, trångrök 9, gräsbrand 1, falsk alarm 1 och av annan anledning 2 gånger. Alarmering har skett genom signal från brandskåp 4 gånger, telefon 69 och bud 4 gånger. Av eldsvådorna hava 16 varit av den betydighet, att en eller flera slangledningningar behövt användas; motorsprutorna hava kommit till användning 2 gånger. Övriga eldsvådor hava släckts med mindre brandredskap.

Malmö stads brandväsen 1941.

Brandkåren har under året alarmerats 254 gånger, därav för eldsvåda eller tillbud därtill 148 gånger, soteld 46, alarm av oförstånd eller förmodad eld 33, falsk alarm 3 och av annan anledning 24 gånger. Alarmering har skett genom brandskåp 15 gånger, telefon 235 och bud 4 gånger.

Släckning av eldsvådorna har utförts med 2 eller flera slangledningningar från motorspruta eller brandpost i 17 fall och i 44 fall med en slangledning; vid övriga tillfällen hava pyttsprutor, kemiska eldsläckningsapparater eller mindre eldsläckningsredskap använts. Den slanglängd, som kommit till användning vid eldsvådorna, utgjorde sammanlagt 9,275 m.

Som ersättning för till staden Vasa i Finland utlånad brandmateriel har under året inköpts en brandbil, försedd med frontalpump om 1,500 l/min. kapacitet och vattentank rymmande 2 m³ och tvenne bogserbara motorsprutor med en kapacitet av resp. 1,600 och 800 l/min. samt 863,5 meter tryckslang.

Stockholms stads brandväsen 1941

Brandkåren har under året haft 2,086 utryckningar. Dessutom har 483 kända eldsvådor eller tillbud därtill inträffat, vid vilka brandkåren ej påkallats. Anledningen till eldsvådorna eller utryckningarna voro:

Anlagd eld 11, felaktig rökgång, eldstad och anordning därvid 15, självantändning 66, gasexplosion 39, tändstickor 31, eldfarliga oljor 11, andra eldfarliga ämnen 19, gnistor 88, bristande tillsyn vid eldning 34, glödande kol eller aska 96, tobaksrökning 95, bar eld i beröring med

gardiner 16, kläder 13, andra brännbara ämnen 42, annan oförsiktighet 226, bristfällig sotning 1, överhettning av eldstäder 160, åskslag 3, elektrisk ström 193, soteld 854, obekant 202, brandrök o. d. 307, falskt alarm av okynne 47.

Alarmering för eldsvåda har inkommit på brandskåp 227 gånger (varav direkt 159, över automatiska brandalarm 41 och över automatiska vattensprinkler 27), på telefon 1,831, anmält å station 28 gånger.

Eldsläckningsstyrkan har utom brandchef och vice brandchef uppgått till 390 man, varav 3 förste brandkapten, 2 andre brandkapten och 11 brandmästare, 40 brandförmän och 335 brandmän.

Eldsläckningsavdelningens fordonspark för eldsläckning har under året utgjorts av 12 automobilmotorsprutor om 2000 l/m vid 9 kgs tryck, varav 3 försedda med 25 m avbröstbar stege och 9 med skumpump om 2000 l/m, 3 automobilmotorsprutor om 1200 l/m, 2 motorsprutor på 2-hjuligt, bogserbart chassi med en kapacitet av 1500 resp. 700 l/m, 1 automobilskumpspruta om 2000 l/m, 5 automobilstegvagnar (Magirus), 1 redskapsautomobil, 3 lastautomobiler, 1 större maskinsautomobil, 1 rökykcarbil, 1 röksugarbil och 2 sjömotorsprutor om 11000 l/m, av vilka 1 är utrustad med 2 skumpumpar om sammanlagt 4000 l/m.

Köpenhamns stads brandväsen 1941—1942.

Brandkåren har under tiden april 1941—mars 1942 alarmerats 1,491 gånger, därav för eldsvåda eller tillbud därtill 1,164 gånger, av oförstånd 157, falsk alarm 111 och av annan anledning 59 ggr.

För släckning av 244 större eller medelstora eldsvådor har 451 slangledningningar från motorspruta eller brandpost använts enligt följande fördelning:

Antal fall 141 med 1 slangledning, 59 med 2, 22 med 3, 10 med 4, 3 med 5, 4 med 6, 1 med 7, 1 med 9, 1 med 11.

Bilaga.

Med detta nr följer som bilaga prenumerationsblankett för år 1943.